

RESURSGA ASOSLANGAN IQTISODIYOTDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING ROLI

Dusmatova M.A.

SamISI "Axborot texnologiyalari" kafedراسi assistenti

Annotatsiya. Ushbu maqolada bugungi kunda mamlkatimiz iqtisodiyotida texnologiyalarning o'rne va ahamiyati, resursga asoslangan iqtisodiyotda axborot texnologiyalarining roli haqida muallif qarashlari keltirilib, uning rivojlanishi bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: texnologiya, iqtisodiyot, axborot texnologiyalar, mahsulotlar ishlab chiqarish.

THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN A RESOURCE- BASED ECONOMY

Dusmatova M.A.

Assistant of department of Information Technologies, SamIES

Abstract. This article presents the author's views on the role and importance of technology in the economy of our country today, the role of information technology in the resource-based economy, and offers and recommendations for its development.

Key words: technology, economy, information technologies, production of products.

Texnologiya har doim insoniyat jamiyatlarida rol o'ynagan, ammo uning ta'siri so'nggi yillarda ayniqsa chuqur bo'ldi, bu esa odamlarga har qachongidan ham ko'proq mahsulot va xizmatlar ishlab chiqarish imkonini berdi Ommaviy

axborot vositalarining yuksalishi axborotni yanada qulayroq qildi, telefon va Internetning rivojlanishi esa muloqotni oson va tezlashtirdi.

Resursga asoslangan iqtisodiyotda texnologiya ishlab chiqarish, taqsimlash va ayirboshlashda asosiy rol o'ynaydi. Resurslarga asoslangan iqtisodlar tanqislikdan ko'ra mo'l-ko'lchilik tamoyillariga asoslanadi, bu hamma uchun etarli ekanligini va resurslar to'planmaganligini anglatadi Resursga asoslangan iqtisodda kichik elitani nazorat qilishda texnologiya unumdorlik va samaradorlikni oshirish uchun qo'llaniladi, shunda kamroq kuch sarflab ko'proq mahsulot va xizmatlar ishlab chiqariladi.

Resurslarga asoslangan iqtisodiyotda resurslarni bir tekis taqsimlash uchun ham foydalaniladi, buning o'rniga resurslar ehtiyojga qarab taqsimlanadi.

Resursga asoslangan iqtisodiyotda axborot texnologiyalari resurslarni qanday taqsimlash to'g'risida qaror qabul qilish uchun ishlatiladi, masalan, mavjud resurslarni ulardan foydalanishni istagan odamlarning ehtiyojlariga moslashtirish uchun kompyuter tizimidan foydalanish mumkin "axborot hisobi" deb ataladi.

Resursga asoslangan iqtisodiyotda texnologiya yangi mahsulotlar va xizmatlarni yaratish uchun ham qo'llaniladi. Masalan, 3D bosib chiqarish texnologiyasidan individual foydalanuvchilar uchun moslashtirilgan mahsulotlarni yaratish mumkin.

Resursga asoslangan iqtisodiyotda axborot texnologiyalarining roli mahsuldorlik va samaradorlikni oshirish, resurslarni teng taqsimlash, yangi mahsulot va xizmatlarni yaratishdan iborat.

Axborot texnologiyalari barcha o'lchamdagi korxonalar va tashkilotlar uchun o'yinni o'zgartirdi, jarayonlarni avtomatlashtirish va real vaqt rejimida ma'lumotlarni taqdim etish orqali u resurslarga asoslangan iqtisodiyotda yanada muhimroq rol o'ynashga yordam berdi resurslardan foydalanishni optimallashtirishga yordam beradi.

Resursga asoslangan iqtisodiyot - bu mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqarish va taqsimlash daromad olish qobiliyatiga emas, balki resurslarning mavjudligiga asoslanadi yashash.

Axborot texnologiyalari resurslardan foydalanishni bir necha usulda optimallashtirishga yordam beradi Bundan tashqari, u oldindan olinishi mumkin bo'lgan resurslarga bo'lgan talabni bashorat qilishga yordam beradi.

Resursga asoslangan iqtisodiyotda axborot texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari juda ko'p va xilma-xildir, ammo eng muhim afzalliklarga quyidagilar kiradi:

Samaradorlikni oshirish: jarayonlarni avtomatlashtirish va real vaqtda ma'lumotlarni taqdim etish orqali u korxonalariga resurslardan samaraliroq foydalanishga yordam beradi.

Yaxshilangan qaror qabul qilish: To'g'ri va tegishli ma'lumotlarni taqdim etish orqali u korxonalariga o'z resurslaridan qanday foydalanish bo'yicha yaxshiroq qaror qabul qilishga yordam beradi.

Oshkoralikni oshirish: Bu korxonalar va tashkilotlar o'z resurslaridan qayerda foydalanilayotganini ko'rishlari uchun resurslarni taqsimlash jarayonini shaffofroq qilishga yordam beradi.

Yaxshilangan muvofiqlashtirish: u turli korxonalar va tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtirishga yordam beradi, shunda ular resurslardan samarali foydalanish uchun birgalikda ishlashlari mumkin. Resurslarga asoslangan iqtisod resurslardan foydalanishda sezilarli yaxshilanishlarga olib kelishi mumkin, bunda axborot texnologiyalari muhim rol o'ynashi mumkin.

Resursga asoslangan iqtisodiyotda axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish iqtisodiy barqarorlik va farovonlikni saqlash uchun zarurdir.

1. Ishlab chiqarish va resurslarni taqsimlash samaradorligini oshirish. Axborot texnologiyalari ishlab chiqarish va resurslarni taqsimlash samaradorligini oshirish uchun ishlatilishi mumkin, masalan, GPS kuzatuv tizimlari resurslarning harakatini kuzatish uchun ishlatilishi mumkin va bu

ma'lumotlardan foydalanish mumkin ishlab chiqarish va tarqatish jarayonlarini optimallashtirish, natijada samaradorlikni oshirish va xarajatlarni kamaytirish.

2. Resurslarni boshqarish. Axborot texnologiyalari resurslarni boshqarishni yaxshilash uchun ham qo'llanilishi mumkin, masalan, ma'lumotlar bazalari resurslarning miqdori, sifati va joylashuvini kuzatish uchun ishlatilishi mumkin.

3. Resurslarni rejalashtirish va muvofiqlashtirish. Axborot texnologiyalari resurslarni rejalashtirish va muvofiqlashtirishni yaxshilash uchun ham qo'llanilishi mumkin. Masalan, onlayn rejalashtirish vositalaridan resurs rejalarni ishlab chiqish va bu ma'lumotlar barchaning bir sahifada bo'lishini ta'minlash uchun tegishli manfaatdor tomonlar bilan bo'lishish mumkin samarali foydalanilmoqda.

4. Oshkoralik va javobgarlikni oshirish. Axborot texnologiyalari resurslarga asoslangan iqtisodiyotda shaffoflik va javobgarlikni yaxshilash uchun ham ishlatilishi mumkin, masalan, resurslardan foydalanishni kuzatish va uni rejalar bilan solishtirish uchun bu ma'lumotlardan foydalanish mumkin resurslardan foydalanish.

5. Muloqot va hamkorlikni yaxshilash. Nihoyat, axborot texnologiyalari resurslarga asoslangan iqtisodiyotda manfaatdor tomonlar o'rtasidagi aloqa va hamkorlikni yaxshilash uchun ham ishlatilishi mumkin va resurslardan samarali foydalaniladi.

Axborot texnologiyalari bizning atrof-muhit va jamiyatimizga katta ta'sir ko'rsatdi XV asrda matbaa ixtirosi kitoblar va boshqa bosma mahsulotlarning ommaviy ishlab chiqarilishiga olib keldi, bu bilimlarning tarqalishiga va sivilizatsiya rivojiga katta ta'sir ko'rsatdi. 18-19-asrlardagi sanoat inqilobi zavodlar va ommaviy ishlab chiqarishning rivojlanishiga olib keldi, bu esa 20-asrda kompyuterning rivojlanishi bizning hayot tarzimizga katta ta'sir ko'rsatdi.

Axborot texnologiyalarining atrof-muhitga ta'siri ham ijobiy, ham salbiy bo'ldi, axborot texnologiyalari mahsulot va xizmatlar ishlab chiqarishning yangi

va samarali usullarini ishlab chiqishga olib keldi, bu esa ifloslanishni kamaytirishga va resurslarni tejashga yordam berdi salbiy tomoni, axborot texnologiyalari ham iqlim o'zgarishi va ozon qatlamining emirilishi kabi ekologik muammolarga hissa qo'shgan.

Axborot texnologiyalarining jamiyatga ta'siri xuddi shunday chuqur bo'ldi, bir tomondan, axborot texnologiyalari odamlarga har qachongidan ham osonroq muloqot qilish va hamkorlik qilish imkonini berdi o'g'irlik va kiberbullying.

Umuman olganda, axborot texnologiyalarining atrof-muhitga va jamiyatga ta'siri ham ijobiy, ham salbiy bo'ldi, u ba'zi muammolarni hal qilishga yordam bergan bo'lsa-da, biz yangi texnologiyalarni ishlab chiqishda davom etar ekanmiz, bu mumkin bo'lgan ta'sirlarni hisobga olish kerak ham atrof-muhit, ham jamiyat haqida.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Информационные системы и технологии в экономике и управлении: уч. Пособие / Под ред. В.В. Трофимова. М.: Высш. Школа, 2007. – 480 с.

2. Информационные системы в экономике: учебник / под ред. Г.А. Титаренко. – М.: Юнити, Дана, 2008. – 463 с.

3. Миннебаева Ю.Т., Перова А.В. Современное состояние и перспективы развития информационных технологий в экономике // Экономика и социум. - 2016. - №8(27). - С. 498-500.

4. Коригова М.М. Информационные технологии и их роль в современной экономике / М.М.Коригова, Ю.Ю.Швец // Инновационные технологии в науке и образовании: материалы Междунар. науч.–практ. конф. (Чебоксары, 15 мая 2015 г.) / редкол. О.Н.Широков [и др.] – Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2015. – С. 337-338.